

Sänkt skatt på förvärvsinkomster

Sammanfattning

I betänkandet tillstyrker utskottet proposition 2009/09:39 Sänkt skatt på förvärvsinkomster. Skatten på förvärvsinkomster sänks med 15 miljarder kronor genom att jobbskatteavdraget förstärks och förenklas och genom att den nedre gränsen för uttag av statlig inkomstskatt höjs.

Jobbskatteavdraget förstärks för dem som inte har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång och har arbetsinkomster som ligger över 39 000 kr. Höjningen motsvarar en skattesänkning med 225 kr per månad för den som har 22 000 kr i månadslön och betalar genomsnittlig kommunalskatt.

Jobbskatteavdraget förenklas för dem som har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång. Det beräknas härfter till 20 % av den del av arbetsinkomsterna som inte överstiger 100 000 kr per år och 5 % av den del av arbetsinkomsterna som överstiger 100 000 men inte 300 000 kr. Förändringen innebär att jobbskatteavdraget blir tillgängligt också för pensionärer med låga arbetsinkomster.

Uttaget av statlig skatt på förvärvsinkomster begränsas genom att den nedre skiktgränsen höjs från 349 500 till 367 600 kr. Marginalskatten sjunker med 20 procentenheter i detta inkomstintervall. Den övre skiktgränsen fastställs till 526 200 kr.

De nya bestämmelserna träder i kraft den 1 januari 2009 och tillämpas första gången vid 2010 års taxering.

Två reservationer och ett särskilt yttrande lämnats av utskottets ledamöter från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden	6
Sänkt skatt på förvärvsinkomster	6
Reservationer	11
1. Sänkt skatt på förvärvsinkomster (s, v)	11
2. Sänkt skatt på förvärvsinkomster (mp)	13
Särskilt yttrande	15
Sänkt skatt på förvärvsinkomster (v)	15
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	17
Propositionen	17
Följdmotionerna	17
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	18

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Sänkt skatt på förvärvsinkomster

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229). Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:39 och avslår motionerna 2008/09:Sk9 och 2008/09:Sk10 yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (s, v)

Reservation 2 (mp)

Stockholm den 25 november 2008

På skatteutskottets vägnar

Lennart Hedquist

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lennart Hedquist (m), Lars Johansson (s), Annicka Engblom (m), Laila Bjurling (s), Ulf Berg (m), Jörgen Johansson (c), Raimo Pärssinen (s), Gunnar Andréén (fp), Christin Hagberg (s), Lena Asplund (m), Fredrik Olovsson (s), Lennart Sacrédeus (kd), Fredrik Schulte (m), Marie Engström (v), Åke Sandström (c), Helena Leander (mp) och Birgitta Eriksson (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I ärendet behandlar utskottet proposition 2008/09:39 Sänkt skatt på förvärvsinkomster och två motioner som har väckts med anledning av propositionen. Regeringens förslag till riksdagsbeslut redovisas i bilaga 1. Regeringens förslag till lagtext återges i bilaga 2.

Bakgrund

I 2008 års ekonomiska vårproposition aviserades ett tredje steg i jobbskatteavdraget och en begränsning av uttaget av den statliga inkomstskatten på beskattningsbara förvärvsinkomster inkomståret 2009 (prop. 2007/08:100 s. 17 och 52).

Efter det att vårpropositionen presenterats har Finanspolitiska rådet i sin rapport för 2008 Svensk finanspolitik lämnat sin första utvärdering av måluppfyllelsen i regeringens ekonomiska politik. Såvitt gäller jobbskatteavdraget bedömer rådet att detta utifrån regeringens målsättningar – att stimulera sysselsättning och arbetskraftsdeltagande – varit välmotiverat i förhållande till de alternativa skattereformer rådet analyserat. Vad gäller dessa alternativ kan noteras att rådet bedömer att en höjning av den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt skulle ha en låg offentlig-nansiell kostnad genom att åtgärden har en hög självfinansieringsgrad.

Inom Finansdepartementet har därefter under senvåren 2008 utarbetats en promemoria som presenterar dels två alternativa förslag till budgetomslutning av ett tredje steg i jobbskatteavdraget och en begränsning av uttaget av den statliga inkomstskatten på beskattningsbara förvärvsinkomster (15 respektive 5 miljarder kronor), dels två alternativa förslag till begränsning av uttaget av den statliga inkomstskatten (tre skattesatser respektive höjd nedre skiktgräns).

Regeringen har i budgetpropositionen för 2009 bedömt att en ötokning av jobbskatteavdraget och en begränsning av uttaget av den statliga inkomstskatten bör ske med 15 miljarder kronor och att begränsningen av uttaget av den statliga inkomstskatten bör ske genom en höjning av den nedre skiktgränsen (prop. 2008/09:1, finansplan m.m., avsnitt 6.2.1.1). Det aviserade förslaget ligger till grund för riksdagens beslut den 19 november 2008 om utgiftsramar och inkomstberäkning för 2009 (prop. 2008/09:1 Finansplan, bet. 2008/09:FiU1, yttr. 2008/09:SkU1y).

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att skatten på förvärvsinkomster sänks med 15 miljarder kronor dels genom att jobbskatteavdraget förstärks och delvis förenklas inom ramen för ett tredje steg, dels genom att den nedre gränsen för uttag av statlig inkomstskatt höjs.

Förstärkningen av jobbskatteavdraget innebär att nuvarande nivåer i jobbskatteavdraget höjs för dem som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år och har arbetsinkomster som överstiger 0,91 prisbasbelopp, vilket motsvarar en skattelättnad med upp till 3 000 kr per år vid en genomsnittlig skattesats för kommunal inkomstskatt (31,44 % för 2008).

Förenklingen av jobbskatteavdraget innebär att jobbskatteavdraget för dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år föreslås uppgå till

- 20 % av arbetsinkomsterna för den del av arbetsinkomsterna som inte överstiger 100 000 kr, och
- 5 % av arbetsinkomsterna för den del av arbetsinkomsterna som överstiger 100 000 men inte 300 000 kr.

Begränsningen av uttaget av den statliga inkomstskatten innebär att den nedre skiktgränsen höjs från 349 500 till 367 600 kr för beskattningsåret 2009.

I genomsnitt minskas skatten med ca 3 300 kr per år för dem som omfattas av förslagen.

För att få samma basår, dvs. beskattningsår 2009, vid efterföljande uppräkningar av skiktgränserna föreslås för beskattningsåret 2009 den övre skiktgränsen fastställas till 526 200 kr.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2009.

Utskottets överväganden

Sänkt skatt på förvärvsinkomster

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om ett förstärkt och förenklat jobbskatteavdrag och en begränsning av den statliga skatten på förvärvsinkomster. Motionsförslaget om en höjning av grundavdraget och skärpt skatteuttag i de övre inkomstskikten avslås.

Jämför reservationerna 1 (s, v) och 2 (mp) samt särskilt yttrande (v).

Propositionen

Regeringen anför att det är angeläget att ytterligare åtgärder vidtas för att varaktigt öka sysselsättningen. Fler i arbete är en förutsättning för att säkra välfärden för en befolkning med alltfler äldre. Med fler människor i arbete skapas förutsättningar för att finansieringen av välfärden säkras långsiktigt. Fler i arbete är därför av stor betydelse för att kunna tillhandahålla en god ekonomisk situation för bl.a. sjukskrivna, arbetslösa och pensionärer. Mot bakgrund härav gör regeringen bedömningen att jobbskatteavdraget bör förstärkas och delvis förenklas och att uttaget av den statliga inkomstskatten på beskattningsbara förvärvsinkomster bör begränsas. När det gäller storleken av skattesänkningen har regeringen i budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1, finansplan m.m., avsnitt 6.2.1.1) bedömt att det samhällsekonomiska utrymmet och de offentliga finanserna tillåter en skattesänkning med 15 miljarder kronor.

För att få största möjliga effekt på arbetsutbud och sysselsättning bör det tredje steget i jobbskatteavdraget, i likhet med tidigare steg, särskilt inriktas mot att dels sänka trösklarna för individen att gå från fulltidsfrånvaro till hel- eller deltidsarbete, dels förstärka drivkraften hos dem som redan har ett arbete att öka sin arbetsinsats. Det tredje steget föreslås därför utformas så att den disponibla inkomsten ökar förhållandevis mycket för låg- och medelinkomsttagare. Inom grupperna låg- och medelinkomsttagare finns många ungdomar och invandrare men också deltidsarbetande, en grupp dominerad av kvinnor. Det är bland dessa grupper som de största möjligheterna till förändringar av arbetskraftsdeltagande finns.

Regeringen föreslår att jobbskatteavdraget höjs för dem som vid beskattningsårets ingång inte har fyllt 65 år och som har arbetsinkomster som överstiger 39 000 kr, vilket motsvarar en skattelättnad med upp till 3 000 kr per år vid en genomsnittlig skattesats för kommunal inkomstskatt (31,44 % för 2008).

För personer med både arbetsinkomster och andra inkomster kan det enligt vad som anförs vara svårt att förutse hur stort jobbskatteavdraget blir eftersom det bl.a. beror på grundavdraget. Denna svårighet är särskilt framträdande för personer som har fyllt 65 år då dessa vanligen har betydande andra inkomster, framför allt pensionsinkomster. Storleken på arbetsinkomsterna är vidare ofta låga för denna grupp av personer. Eftersom jobbskatteavdraget får effekt först vid arbetsinkomster som överstiger grundavdraget, blir jobbskatteavdraget ofta litet eller inget alls. Detta begränsar incitamenten för äldre att arbeta. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att det tredje steget för dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år inriktas mot en förenkling av jobbskatteavdraget. Regeringen föreslår att jobbskatteavdraget frikopplas från grundavdraget och kommunalskattesatsen och beräknas till 20 % av arbetsinkomsterna för den del av arbetsinkomsterna som inte överstiger 100 000 kr och 5 % av arbetsinkomsterna för den del av arbetsinkomsterna som överstiger 100 000 men inte 300 000 kr.

När det gäller begränsningen av uttaget av den statliga inkomstkatten på beskattningsbara förvärvsinkomster gör regeringen bedömningen att den bör inriktas mot den nedre delen av den statliga inkomstskatteskalen för att därigenom öka drivkrafterna till större arbetsinsatser och högre produktivitet för så stora grupper av sysselsatta som möjligt. Regeringen föreslår att den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstkatten höjs från 349 500 till 367 600 kr för beskattningsåret 2009. Den övre skiktgränsen fastställs till 526 200 kr.

De nya bestämmelserna tillämpas första gången vid 2010 års taxering.

Motionerna

I Socialdemokraternas motion Sk9 av Lars Johansson m.fl. avvisas regeringens förslag. Motionärerna anför att jobbskatteavdraget ökar skillnaderna mellan dem som arbetar och dem som inte arbetar och att detta medför ökade orättvisor i samhället. Sysselsättningseffekterna är oklara och eventuella jobb skapas till en hög kostnad. Motionärerna sänker i stället avgiften till arbetslöshetsförsäkringen genom att införa en skattereduktion som uppgår till 75 % av avgiften. De har inga principiella invändningar mot höjd brytpunkt, men vill i stället använda resurserna för att höja taken inom de gemensamma försäkringssystemen: sjukförsäkringen, föräldraförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen.

Också i Vänsterpartiets motion Sk10 yrkande 1 och 2 av Marie Engström m.fl. (v) föreslår motionärerna att regeringens förslag avslås. Motionärerna anför att det är en kraftig överdrift att säga att nivån på skatteuttaget påtagligt skulle påverka människors vilja att arbeta i Sverige, och de framhåller att undersökningar visar att många föredrar satsningar på t.ex. vård och äldreomsorg framför skattesänkningar. De anser att det är orättvist att jobbskatteavdraget inte kommer sjuka, arbetslösa och pensionä-

rer till del och föreslår att pengarna i stället används för att höja grundavdraget för alla. På detta sätt kommer nya grupper som inte får del av regeringens jobbskatteavdrag att få skattesänkningar. När det gäller jobbskatteavdraget för äldre ifrågasätter de om det verkligen innebär en förenkling att konstruera jobbskatteavdraget för äldre personer så att det inte beror av grundavdraget, när jobbskatteavdraget i övrigt är konstruerat så. Förslaget bidrar vidare till ökad orättvisa eftersom möjligheten att stanna kvar på arbetsmarknaden när man är äldre än 65 år inte finns för alla. Människor med låga löner och förslitande arbetsuppgifter orkar sällan arbeta fram till dagens pensionsålder. Motionärerna anför att det krävs en viss progressivitet i ett rättvist skattesystem, och de föreslår begränsningar i grundavdraget som höjer skatten vid högre inkomster. När det gäller skiktgränserna bör uppräkningsgränsen begränsas till KPI plus en procentenhet.

Miljöpartiet har inte väckt någon motion i detta ärende. Av motion Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (som behandlats i bet. 2008/09:FiU1) framgår att Miljöpartiets budgetalternativ innebär att jobbskatteavdraget trappas av vid inkomster över 30 000 kr per månad och att någon extra höjning av den nedre skiktgränsen inte genomförs. Motionärerna ifrågasätter om skattesänkningar över dessa inkomstnivåer bidrar till att antalet arbetade timmar ökar.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening är det viktigt att skattepolitiken bidrar till målet att bryta utanförskapet och öka den varaktiga sysselsättningen. Fler i arbete är en förutsättning för att säkra välfärden för en befolkning med allt fler äldre. Med fler människor i arbete skapas förutsättningar för att finansieringen av välfärden ska säkras långsiktigt. Fler i arbete är därför av stor betydelse för att kunna tillhandahålla en god ekonomisk situation också för sjukskrivna, arbetslösa och pensionärer. Ett betydelsefullt medel i denna politik utgör jobbskatteavdraget som ges till personer med arbetsinkomster oavsett ålder och som är extra stort för dem över 65 år. Jobbskatteavdraget gör det också mer attraktivt att starta och bedriva aktiv näringsverksamhet.

Jobbskatteavdraget introducerades 2007. I det första steget sänktes inkomstskatten för arbetsinkomster med ca 40 miljarder kronor. Genom det andra steg som togs 2008 sänktes skatten med ytterligare drygt 10 miljarder kronor. I båda dessa steg var syftet att sänka trösklarna vid inträde på arbetsmarknaden för låg- och medelinkomsttagare, men också att sänka marginalskatterna för människor som redan har ett arbete. Skillnaden i ekonomiskt utfall mellan att vara eller inte vara i arbete, de s.k. tröskeleffekterna, har en avgörande betydelse för drivkrafterna att arbeta.

Finanspolitiska rådet har i sin rapport för 2008 Svensk finanspolitik lämnat sin första utvärdering av måluppfyllelsen i regeringens ekonomiska politik. Såvitt gäller jobbskatteavdraget bedömer rådet att detta utifrån reger-

ingens målsättningar – att stimulera sysselsättning och arbetskraftsdeltagande – varit välmotiverat i förhållande till de alternativa skattereformer rådet analyserat.

För personer med både arbetsinkomster och andra inkomster kan det vara svårt att förutse hur stort jobbskatteavdraget blir eftersom det bl.a. beror på grundavdraget, och denna svårighet är särskilt framträdande för personer som har fyllt 65 år då dessa vanligen har betydande andra inkomster, framför allt pensionsinkomster. Eftersom jobbskatteavdraget får effekt först vid arbetsinkomster som överstiger grundavdraget, blir jobbskatteavdraget ofta litet eller inget alls. För att ytterligare förstärka incitamenten för äldre att arbeta bör det tredje steget för dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 65 år utformas så att jobbskatteavdrag beräknas till 20 % av arbetsinkomsterna för den del av arbetsinkomsterna som inte överstiger 100 000 kr och 5 % av arbetsinkomsterna för den del av arbetsinkomsterna som överstiger 100 000 men inte 300 000 kr. Genom att kopplingen till grundavdraget slopas får även pensionärer med låga inkomster nytta av jobbskatteavdraget. Vid en arbetsinkomst på 25 000 kr minskar skatten med 5 000 kr jämfört med gällande regler.

Finanspolitiska rådet har vid sin analys av alternativa åtgärder bedömt att en höjning av den nedre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt har en låg offentligfinansiell kostnad genom att åtgärden har en hög självfinansieringsgrad. Detta är en förändring som berör många människor. Det handlar t.ex. om en heltidsarbetande polis, en heltidsarbetande sjuksköterska eller en heltidsarbetande tjänsteman i industrin. Det är också många nyutexaminerade akademiker med stora studieskulder som når upp till den nuvarande gränsen. En höjning av denna gräns innebär att marginalskatten för de grupper som berörs sjunker med 20 procentenheter. Utskottet delar regeringens bedömning att den nedre skiktgränsen bör höjas med 18 100 kr.

Sammantaget sänks skatten på förvärvsinkomster med 15 miljarder kronor. Skattesänkningen får stora effekter på arbetsutbudet och därmed på den varaktiga sysselsättningen.

Utskottet noterar att den nu aktuella förenklingen av jobbskatteavdraget innebär att pensionärer med mycket låga arbetsinkomster får en förhållandevis stor skattelättnad och att höjningen av den nedre skiktgränsen för statlig inkomstskatt ger sänkt marginalskatt även för pensionärer med förvärvsinkomst som når detta intervall. I sammahanget bör framhållas att det vid en jämförelse mellan en förvärvsarbetande och en pensionär med samma bruttoinkomst krävs ett jobbskatteavdrag för att nettoinkomsten ska bli likvärdig. Anledningen är att det stora flertalet förvärvsarbetande regelbundet har reskostnader som faller under avdragsgränsen och andra kostnader för inkomstens förvärvande. Därutöver tillkommer som regel akasseavgift och ofta avgift till en fackförening.

Enligt utskottets uppfattning har den ekonomiska utvecklingen för pensionärerna varit god under senare år, eftersom inkomst- och tilläggs pensionsnerna är kopplade till inkomstutvecklingen genom s.k. följsamhetsindexer-

ing. Mot bakgrund av att den genomsnittliga disponibla inkomsten för personer som är över 65 år understiger den genomsnittliga disponibla inkomsten för personer som är under 65 år är det ändå angeläget att förbättra den ekonomiska situationen för pensionärerna. Regeringen har därför lagt fram förslag om ett högre grundavdrag för pensionärer som vid beskattningsårets ingång fyllt 65 år och har förvärvsinkomster under 363 000 kr. Det förhöjda grundavdraget innebär en skattelättnad med ca 2 600 kr per år för en ensamstående pensionär, född 1938 eller senare, som får full garantipension, men saknar inkomstpension. För inkomster mellan ca 133 000 och 337 000 kr uppgår skattesänkningen till ca 800 kr per år. Skattelättnaden berör drygt 1,5 miljoner personer, vilket innebär att huvuddelen (drygt 90 %) av Sveriges pensionärer omfattas av förslaget. Regeringens förslag om höjt grundavdrag för personer som fyllt 65 år läggs fram i proposition 2008/09:38 och behandlas i betänkande 2008/09:13.

I Socialdemokraternas och Vänsterpartiets motioner lägger motionärerna fram förslag om en hel eller delvis avveckling av jobbskatteavdraget, vilket är en tydlig signal om att de avvisar arbetslinjen. Utskottets ställningstagande för en fortsatt utbyggnad av skatteavdraget i syfte att bryta utanförskapet och öka den varaktiga sysselsättningen innebär att utskottet över huvud taget inte är berett att överväga förslag med den inriktning som motionärerna lägger fram. De utmaningar som Sverige står inför måste enligt utskottets mening tas på allvar, och målet med en varaktig ökning av antalet arbetade timmar är viktigt. Att få fler i arbete är av stor betydelse för möjligheten att också kunna tillhandahålla en god ekonomisk situation för bland andra sjukskrivna, arbetslösa och pensionärer när Sveriges ekonomi utsätts för påfrestningar.

När det gäller Miljöpartiets förslag om en avtrappning av jobbskatteavdraget över 30 000 kr per månad och Vänsterpartiets förslag om skärpt progressivitet i skatteskalen finns det enligt utskottets mening inte anledning att ens överväga en sådan förändring, detta eftersom förslaget leder till nya marginalskattehöjningar för många medlemmar i LO, TCO och Saco. I stället bör intentionerna bakom 1991 års skattereform återställas.

Marginalskattehöjningar inverkar negativt på arbetsviljan och motverkar den utveckling som enligt utskottets mening är önskvärd och nödvändig om Sverige ska klara att upprätthålla en rättvis, generös och offentligt finansierad välfärd. Motsvarande kritik kan riktas mot de motionärer som motsätter sig en höjning av den nedre brytpunkten. Åtgärden är viktig för stora grupper heltidsarbetande med vanliga inkomster.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker de aktuella motionerna.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Sänkt skatt på förvärvsinkomster (s, v)

av Lars Johansson (s), Laila Bjurling (s), Raimo Pärssinen (s), Christin Hagberg (s), Fredrik Olovsson (s), Marie Engström (v) och Birgitta Eriksson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229). Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:Sk9 och 2008/09:Sk10 yrkande 1, bifaller delvis motion 2008/09:Sk10 yrkande 2 och avslår proposition 2008/09:39.

Ställningstagande

Vi har i våra budgetmotioner för 2009 avvisat regeringens förslag om skattesänkningar på inkomstskatteområdet eftersom vi anser att dessa skattemedel behövs för investeringar i jobb, utbildning, forskning, infrastruktur och stärkt välfärd. Vi har också lagt fram förslag som innebär att förvärvsavdraget omvandlas till skattesänkningar för de grupper som i dag inte får del av förvärvsavdraget. Den orättvisa finansieringen av förvärvsavdraget återställs också genom att det åter blir möjligt att få skattereduktion för avgiften till a-kassa.

Regeringens argumentation för förvärvsavdraget är i linje med den traditionella skattesänkartraditionen i de borgerliga partierna som aldrig velat se sambandet mellan skatt och välfärd. Stora skattesänkningar minskar förutsättningarna för att finansiera generella välfärdsinsatser och gemensam trygghet. Alternativet till skatt är avgifter, och med sänkta generella välfärdsambitioner öppnas också en marknad för privata försäkringslösningar. Den enskildes köpkraft blir avgörande för nivån på och kvaliteten i skyddet och tryggheten.

Vi tror inte på att använda olika skattesatser för olika inkomster. Lön ska inte beskattas med en annan skattesats än pension. Målet med att ta ut skatt är att finansiera den gemensamma välfärden och kollektiva investeringar. Sänkta inkomstskatter och sänkta arbetsgivaravgifter, som regeringen gått in för, kan komma att försvåra välfärdens och de kollektiva investeringarnas finansiering på sikt. Den borgerliga regeringens och riksdagsmajoritetens politik innebär också en stegvis förflyttning bort från

skatteuppgörelsen 1990/91. Skattesystemet blir för varje steg alltmer skevt, kontrollberoende och orättvist. Därmed minskar skattesystemets legitimitet hos medborgarna.

Syftet med förvärvsavdraget är att öka skillnaderna mellan dem som arbetar och dem som inte arbetar. Den som blir sjuk, arbetslös eller går i pension får inte bara lägre inkomst utan dessutom höjd skatt. Det är tydligt att detta ökar orättvisorna i samhället samtidigt som sysselsättningseffekterna är oklara. De jobb förvärvsavdraget leder till skapas till en hög kostnad, och motsvarande pengar skulle ge fler jobb om de hade satsats i utbildning och forskning.

Regeringen föreslår att förvärvsavdraget, trots alla dess brister, ska byggas ut med ett tredje steg. Skattesänkningarna ska fortsätta och motiveras nu med lågkonjunkturen. Tidigare, under högkonjunkturen, framställdes det som om det då fanns ett ekonomiskt utrymme för sänkt skatt. Sänkt skatt är ett borgerligt universalrecept eller en mirakelkur i alla konjunkturlägen. Vi motsätter oss detta felaktiga synsätt. Vi vill i stället använda det budgetutrymme som ännu finns för investeringar i framtiden i stället för till fortsatta skattesänkningar.

Vi avslår också regeringens förslag om en extra höjning av den nedre brytpunkten. Även dessa resurser bör användas för att höja taken inom de gemensamma försäkringssystemen: sjukförsäkringen, föräldraförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen. På så sätt värnas också en av grundbultarna i den svenska modellen, nämligen inkomstbortfallsprincipen. Tydligast illustreras kanske denna princip av sjukförsäkringen eftersom alla någon gång blir sjuka och många någon gång allvarligt sjuka.

En betydande finansieringskälla till förvärvsavdraget har varit de kraftiga höjningarna av avgifterna till arbetslöshetsförsäkringen. Många löntagare har fått sina avgifter höjda med upp till 300 kr i månaden. Samtidigt har ersättningen försämrats. Konsekvensen är att 500 000 löntagare har lämnat arbetslöshetsförsäkringen och nu står utan försäkring när arbetslösheten ökar. Detta har skadat den svenska modellen. Regeringens eget finanspolitiska råd har också kritiserat regeringen skarpt för denna åtgärd.

Vi anser att det är viktigt att åtgärder vidtas för att minska kostnaden för avgiften till a-kassa så att också de som har låga inkomster kan gå med i en a-kassa. På skatteområdet finns bl.a. förslag om en kraftfull skattereduktion motsvarande upp till 75 % av avgiften. En så kraftfull skattereduktion innebär att en löntagare som i dag betalar 400 kr per månad får sin kostnad sänkt till 100 kr per månad.

Vi avslår regeringens förslag om ett tredje steg i förvärvsavdraget och en extra höjning av den nedre skiktgränsen.

2. Sänkt skatt på förvärvsinkomster (mp)

av Helena Leander (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen

1. antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) utom i fråga om 65 kap. 5 § och
2. tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs om en avtrappning av jobbskatteavdraget.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2008/09:39 och avslår motionerna 2008/09:Sk9 och 2008/09:Sk10 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Miljöpartiets mål för skattepolitiken är att de skatter som behövs för att finansiera den gemensamma välfärden ska tas in på ett rättvist och rättssäkert sätt, där skatten beräknas utifrån bärkraft och på ett sätt som så långt som möjligt undviker oönskade snedvridningar av ekonomin. Genom skatter på miljö- och hälsoskadliga varor ska samhällskostnader som annars inte syns i priset synliggöras, för att på så sätt styra konsumtionen i en mer hållbar riktning. Offensiva miljöskatter är beprövade och har visat goda resultat. Skatteväxlingen som genomfördes i Sverige under förra mandatperioden lyfts fram internationellt som ett föredöme. Höjningen av miljöskatterna som då beslutades av riksdagen omfattade 30 miljarder kronor för de kommande tio åren. Vi anser att det kommer att behövas klimat- och energirelaterade skattehöjningar i minst denna storleksordning under de kommande tio åren. Pengarna som genereras behövs för satsningar på ny energiteknik och utbyggnad av klimatvänlig infrastruktur, såsom järnväg och kollektivtrafik, forskning och utveckling och klimatanpassning av bostäder. Det är investeringar som gör att vi klarar klimatmålen samtidigt som ekonomin kan utvecklas och nya jobb skapas.

Miljöpartiets förslag om kraftigt höjda klimat- och energiskatter innebär samtidigt att vi inte anser att kraftigt höjda inkomstskatter är vare sig nödvändiga eller möjliga. Vår ambition är att vanliga löntagare med inkomster under 30 000 kr per månad inte bör få någon inkomstskatthöjning. Samtidigt är skatter ett viktigt sätt att omfördela resurser i samhället.

Vi anser att jobbskatteavdraget bör trappas av vid inkomster över 30 000 kr per månad och säger nej till den extra höjning av den nedre skiktgränsen vid uttag av statlig inkomstskatt som regeringen föreslår. Marginalskatten på inkomster över 30 000 kr ökar något till följd av vårt förslag. Vår bedömning är emellertid att inkomsteffekten av höjd skatt och substitutionseffekten till följd av något högre marginalskatt på inkomster över 30 000 kr i huvudsak tar ut varandra. Vårt förslag bygger på det faktum att om jobbskatteavdraget har några positiva utbudseffekter så är det i

de lägre inkomstklasserna. Enligt SNS konjunkturrapport 2008 kan jobbskatteavdraget ge upp till 16 % ökat arbetsutbud för dem med låga inkomster. För dem med medelinkomster ökar arbetsutbudet något, medan det för höginkomsttagare faktiskt minskar något.

Jag tillstyrker regeringens förslag om förändringar i jobbskatteavdraget och föreslår att regeringen får återkomma med ett kompletterande förslag som innebär att jobbskatteavdraget avtrappas vid inkomster över 30 000 kr. Jag avstyrker regeringens förslag om höjda skiktgränser.

Särskilt yttrande

Sänkt skatt på förvärvsinkomster (v)

Marie Engström (v) anför:

Målsättningen för Vänsterpartiets skattepolitik är att få fler människor i arbete, trygga välfärden och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. Hög sysselsättning är en förutsättning för att få resurser till den offentligt finansierade välfärden. Sverige har haft en tradition att en stor del av välfärdssystemet betalas via skatterna. Vi har t.ex. haft offentliga socialförsäkringssystem i stället för privata. Vi vill bygga vidare på den modellen för att organisera och finansiera den generella välfärden och samtidigt ta hänsyn till hur olika förutsättningar för kvinnor och män kan ta sig olika ekonomiska uttryck.

Regeringen har på mycket kort tid genomfört stora skattesänkningar. Det innebär ett systemskifte på skatteområdet samtidigt som det bidragit till att urholka skattebaserna. I och med det minskas möjligheterna till en rättvis fördelning av ekonomiska resurser, och möjligheterna till välfärds-satsningar begränsas. Skatterna har sänkts mest för höginkomsttagare och förmögna samtidigt som arbetslösa, sjuka och pensionärer står för finansieringen. Det betyder att Sverige har fått vidgade klyftor. Ett flertal av regeringens skatteåtgärder är dessutom riktade till grupper eller sektorer av näringslivet på ett sådant sätt att vi får fler undantag från en likformig beskattning.

Regeringens främsta argument för både jobbskatteformen som helhet och för dess tredje steg är att reformen anses vara sysselsättningsfrämjande och att den minskar det s.k. utanförskapet. Vi i Vänsterpartiet tror att det är en kraftig överdrift att säga att nivån på skatteuttaget påtagligt skulle påverka människors vilja att arbeta i Sverige. Det är naturligtvis inte bara skatter utan också lönenivåer som har betydelse för arbetskraftsutbudet. Dessutom påverkas viljan att betala skatt givetvis av vad skatteintäkterna används till. En undersökning gjord av SKL (Sveriges Kommuner och Landsting) visar att viljan att betala skatt är hög och att många företrar satsningar på t.ex. vård och äldreomsorg framför skattesänkningar. Att man inte ska drabbas av stora inkomstbortfall vid sjukdom och arbetslöshet är viktiga delar i Vänsterpartiets politik.

Vänsterpartiet anser att det krävs en viss progressivitet i skattesystemet för att det ska upplevas som rättvist och få acceptans. Vi föreslår därför begränsningar i grundavdraget för dem som har höga inkomster och höjt grundavdrag för dem som har låga inkomster. På detta sätt kommer nya grupper som inte får del av regeringens jobbskatteavdrag att få skattesänkningar. Det gäller t.ex. pensionärer och människor som har sjuk- eller arbetslöshetsersättningar.

Vi står bakom reservation 1 och avvisar således regeringens förslag om ett tredje steg i jobbskatteavdraget, höjd nedre skiktgräns m.m.

Förslagen om en mer genomgripande reformering av inkomstbeskattningen är inte fullt ut förenliga med den inkomstberäkning som riksdagen godkänt i det s.k. rambeslutet för budgetåret 2009 och bör därför inte föras fram i detta ärende. Vi återkommer med våra förslag i lämpligt sammanhang.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2008/09:39 Sänkt skatt på förvärvsinkomster:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

Följdmotionerna

2008/09:Sk9 av Lars Johansson m.fl. (s):

Riksdagen avslår proposition 2008/09:39 Sänkt skatt på förvärvsinkomster.

2008/09:Sk10 av Marie Engström m.fl. (v):

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2008/09:39 Sänkt skatt på förvärvsinkomster.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förändringar i grundavdraget.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i
inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 65 kap. 5, 9 b och 9 c §§ inkomstskattelagen (1999:1229) ska ha följande lydelse.

65 kap.5 §¹

För fysiska personer är den statliga inkomstskatten på beskattningsbara förvärvsinkomster

– 20 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en nedre skiktgräns, och

– 5 procent av den del av den beskattningsbara förvärvsinkomsten som överstiger en övre skiktgräns.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 306 000 kronor vid 2007 års taxering och en övre skiktgräns på 460 600 kronor vid 2007 års taxering.

Skiktgränserna bestäms med utgångspunkt i en nedre skiktgräns på 367 600 kronor vid 2010 års taxering och en övre skiktgräns på 526 200 kronor vid 2010 års taxering.

Vid de därpå följande taxeringarna uppgår skiktgränserna till skiktgränserna för det föregående taxeringsåret multiplicerade med det jämförelsetal, uttryckt i procent, som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i juni andra året före taxeringsåret och prisläget i juni tredje året före taxeringsåret plus två procentenheter. Skiktgränserna fastställs av regeringen före utgången av andra året före taxeringsåret och avrundas nedåt till helt hundratal kronor.

*Nuvarande lydelse*9 b §²

För dem som vid beskattningsårets ingång inte fyllt 65 år uppgår skattereduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 9 a § till följande belopp.

Arbetsinkomst som beskattas i Skattereduktion Sverige

överstiger inte 0,91 prisbasbelopp

skillnaden mellan arbetsinkomsterna och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 0,91 men inte 2,72 prisbasbelopp

skillnaden mellan å ena sidan summan av 0,91 prisbasbelopp

¹ Senaste lydelse 2005:826.

² Senaste lydelse 2007:1248.

och 20 procent av arbetsinkomsterna mellan 0,91 och 2,72 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 2,72 men inte 7,00 prisbasbelopp

skillnaden mellan å ena sidan summan av 1,272 prisbasbelopp och 3,30 procent av arbetsinkomsterna mellan 2,72 och 7,00 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 7,00 prisbasbelopp

skillnaden mellan 1,413 prisbasbelopp och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

Föreslagen lydelse

9 b §

För dem som vid beskattningsårets ingång inte fyllt 65 år uppgår skattereduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 9 a § till följande belopp.

Arbetsinkomst som beskattas i Skattereduktion Sverige

överstiger inte 0,91 prisbasbelopp

skillnaden mellan arbetsinkomsterna och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 0,91 men inte 2,72 prisbasbelopp

skillnaden mellan å ena sidan summan av 0,91 prisbasbelopp och 25 procent av arbetsinkomsterna mellan 0,91 och 2,72 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 2,72 men inte 7,00 prisbasbelopp

skillnaden mellan å ena sidan summan av 1,363 prisbasbelopp och 6,50 procent av arbetsinkomsterna mellan 2,72 och 7,00 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med

skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 7,00 prisbasbelopp

skillnaden mellan 1,642 prisbasbelopp och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

Nuvarande lydelse

9 c §³

För dem som vid beskattningsårets ingång fyllt 65 år uppgår skattereduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 9 a § till följande belopp.

Arbetsinkomst som beskattas i Sverige Skattereduktion

överstiger inte 1,79 prisbasbelopp

skillnaden mellan arbetsinkomsterna och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 1,79 men inte 2,72 prisbasbelopp

skillnaden mellan å ena sidan summan av 1,79 prisbasbelopp och 20 procent av arbetsinkomsterna mellan 1,79 och 2,72 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 2,72 men inte 7,00 prisbasbelopp

skillnaden mellan å ena sidan summan av 1,976 prisbasbelopp och 3,30 procent av arbetsinkomsterna mellan 2,72 och 7,00 prisbasbelopp och å andra sidan grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

överstiger 7,00 prisbasbelopp

skillnaden mellan 2,117 prisbasbelopp och grundavdraget, multiplicerad med skattesatsen för kommunal inkomstskatt

³ Senaste lydelse 2007:1248.

Föreslagen lydelse

9 c §

För dem som vid beskattningsårets ingång fyllt 65 år uppgår skatte-
reduktionen för summan av arbetsinkomster beräknade enligt 9 a § till
följande belopp.

Arbetsinkomst som beskattas i Skattereduktion
Sverige

överstiger inte 100 000 kronor	20 procent av arbetsinkomsterna
överstiger 100 000 men inte 300 000 kronor	summan av 15 000 kronor och 5 procent av arbetsinkomsterna
överstiger 300 000 kronor	30 000 kronor

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009 och tillämpas första gången
vid 2010 års taxering.